

Anonimizētā versija

Tulkojums

C-522/22 – 1

Lieta C-522/22

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu

Iesniegšanas datums:

2022. gada 4. augusts

Iesniedzējtiesa:

Landgericht Frankfurt am Main (Vācija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2022. gada 17. jūnijs

Prasītājs:

GE

Atbildētāja:

British Airways Plc

Landgericht Frankfurt am Main [Frankfurtes pie Mainas apgabaltiesas] [..]

[..]

Lēmums

strīdā

GE, [..] Berlīne,

prasītājs

[..]

pret

British Airways Plc [..], [..] Frankfurte pie Mainas,

atbildētāja

[..]

Landgericht Frankfurt am Main 24. civillietu palāta [..]

nolēma:

I. Pamatojoties uz Līguma par Eiropas Savienības darbību 267. panta 2. punktu, kurā jaunākie grozījumi izdarīti ar Eiropadomes Lēmuma 2012/419/ES (2012. gada 11. jūlijs) 2. pantu (OV, L 204, 131. lpp.), prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā uzdot Eiropas Savienības Tiesai šādus jautājumus par Savienības tiesību normu interpretāciju:

1) Vai Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 261/2004 (2004. gada 11. februāris), ar ko paredz kopīgus noteikumus par kompensāciju un atbalstu pasažieriem sakarā ar iekāpšanas atteikumu un lidojumu atcelšanu vai ilgu kavēšanos un ar ko atceļ Regulu (EEK) Nr. 295/91 (Pasažieru tiesību regula), 8. panta 1. punkta a) apakšpunkts kopsakarā ar tās 7. panta 3. punktu ir jāinterpretē tādējādi, ka pasažieris, kurš lidojumu daļēji apmaksājis ar pasažieru lojalitātes programmas punktiem, no apkalpojošā gaisa pārvadātāja, kas nav viņa līgumpartneris, šajā ziņā atlīdzinājumu var prasīt (tikai un vienīgi) šo lojalitātes punktu izteiksmē?

2) Ja Tiesa uz pirmo jautājumu atbildētu apstiprinoši:

Vai Pasažieru tiesību regula nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, saskaņā ar kuru – ja pretēji attiecīgajam, no Pasažieru tiesību regulas 8. panta 1. punkta a) apakšpunkta izrietošajam pienākumam nav sniegts atlīdzinājums pasažieru lojalitātes programmas punktu veidā – no apkalpojošā gaisa pārvadātāja – šāda izpildījuma vietā – var prasīt kompensāciju (zaudējumu atlīdzināšanu), vai tomēr pasažierim ir saistoša viņa sākotnējā prasība par atlīdzinājumu šo lojalitātes punktu izteiksmē?

3) Ja Tiesa uz pirmo jautājumu atbildētu noliedzoši:

Vai gadījumā, kad pasažieris var prasīt arī atlīdzinājumu naudā vai saņemt atlīdzinājumu, Pasažieru tiesību regulas 8. panta 1. punkta a) apakšpunkts kopsakarā ar tās 7. panta 3. punktu ir jāinterpretē tādējādi, ka par biļetes pirkuma cenas atlīdzinājumu [..], ko pasažieris no apkalpojošā gaisa pārvadātāja saņem, ir uzskatāma tāda naudas summa, kura pasažierim dotu iespēju vai būtu devusi iespēju, neizmantojot pasažieru lojalitātes programmas punktus, nopirkt biļeti lidojumam uz viņa galamērķi mainītā maršrutā līdzīgos pārvadājuma apstākļos pēc iespējas drīz vai citā dienā atbilstoši pasažiera vēlmēm, kad vēl ir pieejamas brīvas vietas?

II. Apturēt tiesvedību.

Pamatojums:

I.

Lietas faktiskie apstākļi ir šādi:

Prasītājs 2020. gada 27. decembrī rezervācijas ietvaros pie gaisa pārvadātāja *Iberia* [...] veica vienotu rezervāciju lidojumiem no Frankfurtes pie Mainas caur Londonu uz Čikāgu (ASV). Bija ielānots, ka atbildētāja veiks gan lidojumu reisā BA901 no Frankfurtes pie Mainas uz Londonu 2021. gada 4. martā (biznesa klasē), gan – tajā pašā dienā – savienoto lidojumu reisā BA295 no Londonas uz Čikāgu (pirmajā klasē).

Prasītājs, maksājot par šiem lidojumiem, izmantoja 75 750 *Iberia* pasažieru lojalitātes programmas punktus (t.s. *avios*) un piemaksāja vēl 363,90 EUR. Šie *avios* prasītājam bija piešķirti par dalību aviosabiedrības *Iberia* pasažieru lojalitātes programmā un par iepriekš veiktajām lidojumu rezervācijām. [...] Ja viņš lidojumu būtu rezervējis ar apmaksu naudā, viņam būtu bijis jāmaksā 8677,90 EUR. Par šādu cenu bija pieejami attiecīgie lidojumi.

Atbildētāja 2021. gada 18. janvārī šos lidojumus atcēla. Prasītājs savā 2021. gada 18. janvāra e-pastā lūdza atbildētāju atlīdzināt viņa izlietos punktus un piemaksāto naudu līdz termiņam – 2021. gada 26. janvārim. [...] Atbildētāja atteicās sniegt prasītājam – līdz 2021. gada 26. janvārim – šādu atlīdzinājumu, lūdzot viņu vērsties pie *Iberia*. 2021. gada 28. janvārī [...] prasītājs prasīja, lai atbildētāja viņam samaksātu 8677,90 EUR. Savukārt atbildētāja 2021. gada 5. februārī atteicās veikt šādu samaksu. Tad prasītājs cēla prasību pret atbildētāju – citastarp par samaksu 8677,90 EUR apmērā.

II.

Iesniedzējtiesa uzskata, ka nolēmuma pieņemšanai pamatlietā nozīmīgi ir tas, kā interpretējams Pasažieru tiesību regulas 8. panta 1. punkta a) apakšpunkts kopsakarā ar tās 7. panta 3. punktu, jo ir konstatējami iemesli tam, lai tiktu atzītas prasītāja tiesības saņemt atlīdzinājumu no atbildētājas atbilstoši Pasažieru tiesību regulas 8. panta 1. punkta a) apakšpunktam, jo atbildētāja kā apkalpojošais gaisa pārvadātājs bija atcēlusi lidojumu, uz kuru prasītājam bija vienota rezervācija un kurš ietilpst Pasažieru tiesību regulas piemērošanas jomā, par ko liecina Pasažieru tiesību regulas 3. panta a) punkts.

- 1) Līdz ar to iesniedzējtiesa, uzdodama **pirmo jautājumu**, vēlas noskaidrot, kā ir jāinterpretē Pasažieru tiesību regulas 8. panta 1. punkta a) apakšpunkts kopsakarā ar tās 7. panta 3. punktu gadījumā, kad maksājums par aviobiļetēm ir veikts (arī) pasažieru lojalitātes programmas punktu

izteiksmē. Tas ir nepieciešams, lai iesniedzējtiesa varētu noskaidrot, vai saskaņā ar Pasažieru tiesību regulu prasītājam ir tiesības saņemt atlīdzinājumu šajos lojalitātes punktos vai drīzāk naudā.

Saskaņā ar Pasažieru tiesību regulas 8. panta 1. punktu, ja, kā tas ir šajā gadījumā, apkalpojošais gaisa pārvadātājs ir atcēlis – Pasažieru tiesību regulas 5. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē – lidojumu, kas, kā tas ir šajā gadījumā, ietilpst šīs regulas piemērošanas jomā Pasažieru tiesību regulas 3. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē, var izvēlēties vai nu alternatīvu pārvadājumu uz galamērķi vai arī nogādāšanu atpakaļ izlidošanas lidostā, vai arī – atbilstoši a) apakšpunkta pirmajam ievilkumam – septiņās dienās 7. panta 3. punktā paredzētajā veidā saņemt biļetes pirkuma cenas pilnīgu atlīdzinājumu [..].

Tomēr tiesas ieskatā nav tā, ka Pasažieru tiesību regula, ņemot vērā tās formulējumu, sistēmu, jēgu un mērķi, būtu viennozīmīga, un līdz šim nav pieņemts neviens nolēmums par to, vai tāds pasažieris kā šajā gadījumā prasītājs no apkalpojošā gaisa pārvadātāja, kas nav viņa līgumpartneris, var prasīt, vai viņam pat ir jāprasa, sniegt atlīdzinājumu lojalitātes punktu izteiksmē, ja viņš par lidojumu ir “samaksājis” ar tiem.

No 8. panta 1. punkta a) apakšpunkta teksta, kur minēta biļetes cena un *summa*, par kuru tā ir *pirkta*, šķietami izriet, ka atlīdzinājums par lidojumu, kas rezervēts, izlietojot lojalitātes punktus, vienmēr ir jāsniedz naudā. Tomēr Pasažieru tiesību regulā katrā ziņā ir paredzēts, ka parbiļeti Pasažieru tiesību regulas 2. panta f) punkta izpratnē parasti tiek maksāts naudā, kas izriet arī no regulas 13. apsvēruma. No otras puses, cenas un pirkuma summas jēdzienu varētu saprast arī kā atlīdzību plašākā nozīmē, it īpaši tad, ja runa ir par biļeti kā dokumentu, kurā, kā šajā gadījumā, ir minēti arī *avios* punkti. Turklāt Pasažieru tiesību regulas 8. panta 1. punkta a) apakšpunkts ietver arī atsauci uz Pasažieru tiesību regulas 7. panta 3. punktu, kurā ir noteikts veids, kā izmaksājama kompensācija lidojuma atcelšanas, ilgas kavēšanās vai iekāpšanas atteikuma gadījumā. Tajā ir paredzēts, ka kompensāciju principā izmaksā skaidrā naudā, izmantojot bankas pārskaitījumu vai bankas čekus. Tomēr pasažieris, kurš devis “parakstītu piekrišanu”, var prasīt, lai kompensācija tiktu izmaksāta, izmantojot ceļojumu kuponus un/vai “citus pakalpojumus”. Līdz ar to tiesas ieskatā jēdziens “citi pakalpojumi” var ietvert arī lojalitātes punktus. Tiesas ieskatā atsauce uz Pasažieru tiesību regulas 7. panta 3. punktu sistemātiskā ziņā liecina par pasažiera iespēju vai attiecīgā gadījumā pat par (primāru) pienākumu prasīt atlīdzinājumu tikai šādu punktu izteiksmē, ja ar tiem ir “samaksāts” par lidojumu. Tas atbilstu Pasažieru tiesību regulas 8. panta 1. punkta a) apakšpunktam izvirzītajam atlīdzināšanas mērķim. Tas, ka Pasažieru tiesību regula aptver arī klientu lojalitātes programmas, kuru ietvaros tiek piešķirti pasažieru lojalitātes punkti, un tas, ka Pasažieru tiesību regula ir tieši piemērojama arī par tiem iegādātām aviobiļetēm, izriet arī no Pasažieru tiesību regulas 3. panta 3. punkta 2. teikuma. Arī tas liecina par labu iespējamībai saņemt

atlīdzinājumu lojalitātes punktu izteiksmē. Visbeidzot šajā gadījumā interpretācijai var izmantot arī Pasažieru tiesību regulas pirmo un ceturto apsvērumu. Saskaņā ar tiem Pasažieru tiesību regulas mērķis ir nodrošināt augsta līmeņa pasažieru aizsardzību. Tādēļ, ja pasažieris izvēlas, kā šajā gadījumā, saņemt atlīdzinājumu lojalitātes punktu izteiksmē, apkalpojošajam gaisa pārvadātājam šī vēlme būtu jāievēro.

Tomēr šāda interpretācija nav līdz galam viennozīmīga, jo augsta līmeņa pasažieru aizsardzība kopsakarā ar Pasažieru tiesību regulas 8. panta 1. punkta a) apakšpunkta formulējumu varētu liecināt arī par atlīdzinājuma izmaksu naudā, it īpaši tāda iemesla dēļ, ka pasažieris vēršas pie apkalpojošā gaisa pārvadātāja, ar kuru tam nav līgumisku attiecību. Tas varētu liecināt par labu tam, ka apkalpojošajam gaisa pārvadātājam atlīdzinājums vienmēr ir jāizmaksā naudā (skat., piemēram, *OLG Köln* nolēmumu, 26.07.2017., 17 U 69/15 [..]). Minētā *OLG Köln* ar savu 2017. gada 26. jūlija lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu Tiesai uzdeva prejudiciālu jautājumu, kas jau ir dzēsts no EST lietu reģistra.

- 2) Ja no Tiesas interpretācijas izrietētu, ka atbilstoši tam pasažieris no apkalpojošā gaisa pārvadātāja var saņemt, vai viņam ir pienākums prasīt, atlīdzinājumu (tikai un vienīgi) lojalitātes punktu izteiksmē, ja viņš par tiem no sava līgumpartnera ir iegādājies biļeti, tiesas ieskatā rodas lietas izlemšanai nozīmīgs papildjautājums, proti, šā iemesla dēļ tiesas uzdotais **otrais jautājums** par to, vai Pasažieru tiesību regula nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, saskaņā ar kuru kreditors, šajā gadījumā pasažieris, gadījumā, ja nav ievērots pienākums, kas izriet no līgumiskām vai likumiskām saistībām, šajā gadījumā no Pasažieru tiesību regulas, nesniegtā izpildījuma vietā var prasīt kompensāciju (zaudējumu atlīdzināšanu) (*BGB* [Vācijas Civilkodeksa] 280. panta 1. punkts un tā 3. punkts kopsakarā ar 281. un 283. pantu), neņemot vērā, vai apkalpojošajam gaisa pārvadātājam nav iespējams to izpildīt, kā to apgalvo atbildētāja, un ja apkalpojošais gaisa pārvadātājs, neraugoties uz nosūtīto pieprasījumu, nesniedz atlīdzinājumu lojalitātes punktu izteiksmē.

Tiktāl pret to, ka valsts tiesību normas būtu pretrunā Pasažieru tiesību regulai, vispirms liecina tas, ka tās piemērošanas joma aptver tikai [pasažieru] tiesību minimumu (EST, spriedums, 2011. gada 13. oktobris, C-83/10 [..] *Aurora Sousa Rodriguez u.c./Air France SA*), un tas, ka tā ir uzskatāma par autonomu regulējumu, kas neizslēdz regulējumu dalībvalstīs. Arī 22. apsvēruma nepārprotami pieļauj uz valsts tiesību normu pamata sāktu tiesvedību, kā arī tiesību īstenošanu konkrētā institūcijā. Šādi orientēts ir arī Pasažieru tiesību regulas 12. panta 1. punkta 1. teikums, saskaņā ar kuru regulas piemērošana neierobežo pasažiera tiesības saņemt turpmāku kompensāciju (tāpat arī *BGH* [Federālā augstākā tiesa] *NJW-RR* 2010, 1641).

Ja Pasažieru tiesību regula nepieļautu šādu tiesisko regulējumu, pamatlietā celtā prasība būtu jānoraida. Pretējā gadījumā, pamatojoties uz zaudējumu atlīdzināšanas regulējumu šajā valstī, būtu jāspriež par to, kādi zaudējumi ir nodarīti pasažierim ar to, ka netika nodrošināts atlīdzinājums lojalitātes punktu izteiksmē.

- 3) Turpretī, ja Tiesa Pasažieru tiesību regulas 8. panta 1. punkta a) apakšpunktu kopsakarā ar 7. panta 3. punktu un pirmo prejudiciālo jautājumu pretēji gaidītajam interpretētu tādējādi, ka pasažieris biļetes cenas atlīdzinājumu no apkalpojošā gaisa pārvadātāja vienmēr var prasīt – vai viņam tas pat ir jāprasa – naudā, arī tad, ja viņš sava līgumpartnera lidojumu (daļēji) ir “apmaksājis” ar lojalitātes punktiem, tiesas ieskatā šajā gadījumā rodas **trešais jautājums**, proti, kādā veidā ir aprēķināma pasažieru lojalitātes programmas punktu vērtība un līdz ar to arī atlīdzinājuma apmērs. Atbilde uz šo jautājumu (atkal) ir atkarīga no tā, kā ir interpretējami Pasažieru tiesību regulas 8. panta 1. punkta a) apakšpunktā minētie biļetes cenas un pirkuma summas jēdzieni.
- (1) Kā liecina atbildētājas juridiskā konsultanta viedoklis, viena no iespējām būtu aprēķināt pasažieru lojalitātes programmas punktu faktisko tirgus vērtību un, balstoties uz šo novērtējumu, noteikt biļetes cenu Pasažieru tiesību regulas 8. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē, par kādu pasažieris varētu no jauna iegādāties daļēji izlietos lojalitātes punktus, ja vien pastāv iespēja par samaksu iegādāties lojalitātes punktus.

Tiesas ieskatā par labu šādai interpretācijai liecina fakts, ka līdzīgi kā gadījumā, kad pasažieris par lidojumu maksā naudā un biļetes cena tiek atlīdzināta naudā, pasažiera aktīvu vērtība beigu beigās paliek tāda pati kā viņa aktīvu vērtību pirms lidojuma rezervācijas (negatīva interese). Kā jau minēts, tāda ir Pasažieru tiesību regulas 8. panta 1. punkta a) apakšpunkta jēga un nolūks kompensācijas maksājumu nošķiršanas ziņā.

Šādas interpretācijas rezultātā prasītājs pamatlietā, iegādādamies no *Iberia avios* punktus, kas, kā apgalvo atbildētāja, ir iespējams, par “cenu” apm. 0,018 līdz 0,0187 EUR par vienu *avio*, saņemtu atlīdzinājumu 1363,50 EUR līdz 1416,53 EUR apmērā.

- (2) Turklāt interpretācijas ietvaros būtu iespējams noteikt pasažieru lojalitātes programmas punktu vērtību atbilstoši (valsts) regulējumā par zaudējumu atlīdzināšanu paustajai tiesību idejai *BGB* 249. un nākamo pantu izpratnē, konstatējot, kāda būtu pasažiera situācija, ja lidojumu viņš būtu rezervējis, neizmantojot lojalitātes punktus, attiecīgajā reisā vai mainītu maršrutu, izmantojot pārvadājumu līdzīgos apstākļos, līdz galamērķim pēc iespējas drīz vai citā dienā atbilstoši savām vēlmēm, ja ir pieejamas brīvas vietas (pozitīva interese). Tādējādi pasažieris, saņemdam biļetes cenas atlīdzinājumu, būtu tādā pašā situācijā kā tad, ja apkalpojošais gaisa pārvadātājs lidojumu nebūtu atcēlis.

Tomēr šādu interpretāciju varētu apšaubīt, ņemot vērā to, ka Pasažieru tiesību regulas 8. panta 1. punkta a) apakšpunktā nav tieši paredzētas citādas tiesības uz kompensāciju (zaudējumu atlīdzināšanu) kā vien atlīdzinājums. Ņemot vērā Pasažieru tiesību regulas 13. apsvērumu, Pasažieru tiesību regulas 8. panta 1. punkta a) apakšpunkta jēga un mērķis ir tāds, ka pasažieris kompensāciju saņem biļetes cenas apmērā. Tam par labu liecina arī fakts, ka pasažieris neizvēlējās (tieši un nepārprotami) mainīt maršrutu Pasažieru tiesību regulas 8. panta 1. punkta b) apakšpunkta izpratnē, tātad vairs nevēlējās, lai viņu nogādātu galamērķī.

No otras puses, jau pati lidojuma atcelšana nozīmē Pasažieru tiesību regulā noteikto pasažiera tiesību pārkāpumu, un par Pasažieru tiesību regulas 9. panta 1. punktā noteiktā pienākuma pārkāpumu EST jau ir nospriedusi, ka, gadījumā, ja apkalpojošais gaisa pārvadātājs nenodrošina aprūpi, pasažieris ir tiesīgs prasīt kompensāciju par summu, kuru tas ir iztērējis apkalpojošā gaisa pārvadātāja vietā (EST, spriedums, 2013. gada 31. janvāris, C-12/11 [..] *Denise McDonagh/Ryanair Ltd.*). Turklāt valsts judikatūrā un valststiesību doktrīnā pastāv atšķirīgi viedokļi par to, vai no Pasažieru tiesību regulas 8. panta 1. punkta a) apakšpunkta tiešā veidā izriet pasažiera tiesības saņemt atlīdzinājumu par aizvietojoša transporta izmaksām [..].

Šajā gadījumā šādas interpretācijas rezultātā prasītājs no atbildētājas varētu prasīt kompensāciju 8677,90 EUR apmērā.

- (3) Turklāt varētu arī uzskatīt, ka lojalitātes programmas punktiem vispār nav nekādas “vērtības”. Ņemot vērā Pasažieru tiesību regulas 8. panta 1. punkta a) apakšpunkta formulējumu, to varētu pamatot tādējādi, ka pasažieris, izmantojot viņam piešķirtos un vienīgi iepriekš ar lidojumu rezervāciju “nopelnītos” lojalitātes programmas punktus, par biļeti tieši vispār nav samaksājis nekādu cenu, un līdz ar to nekāds atlīdzinājums nav jāmaksā.

Tomēr tam pretrunā ir fakts, ka, kā jau izklāstīts, Eiropas likumdevējs Pasažieru tiesību regulas piemērojamību ir attiecinājis tieši uz tādiem gadījumiem un apstiprinātām rezervācijām, kad biļetes ir izsniegtas gaisa pārvadātāja biežu lidojumu programmas ietvaros (Pasažieru tiesību regulas 3. panta 3. punkta 2. teikums). Tiesa uzskata, ka Pasažieru tiesību regula nosaka, ka pasažieris par šādā veidā saņemtām biļetēm katrā ziņā savam līgumpartnerim pirms tam ir sniedzis pretizpildījumu.

Neraugoties uz to, šādas interpretācijas rezultātā prasītājs šajā gadījumā attiecīgi kā kompensāciju vai uz sprieduma pamata saņemtu tikai 363,90 EUR.

- (4) Vēl viena biļetes cenas atlīdzinājuma aprēķināšanas iespēja skaidrā naudā, ja rezervācijā ir izmantoti lojalitātes programmas punkti, varētu būt tāda, ka pasažierim tiktu izmaksāta naudā summa, kas viņam būtu nepieciešama, lai

no sava līgumpartnera, šajā gadījumā *Iberia*, atkal saņemtu lojalitātes programmas punktus, kas iegūstami, veicot lidojumu rezervāciju. Tomēr šādas interpretācijas rezultātā tiesas ieskatā pasažierim tiktu piešķirta pārmērīga kompensācija, kas pārsniegtu Pasažieru tiesību regulas 8. panta 1. punkta a) apakšpunkta un 13. apsvēruma jēgas un mērķa tvērumu, proti, tad pasažieris, saņemot atlīdzību, uz gaisa pārvadātāja rēķina lidojuma vai nākamo lidojumu rezervācijas faktiski iegūtu bez maksas.

[..]

DARBA VERSIJA